

RØROS KOMMUNE

Rådmann med stab

Sør-Trøndelag fylkeskommune
Enhet for regional utvikling
Postboks 2350 Sluppen
7004 TRONDHEIM

Røros, **30.08.2015**

<i>Vår ref.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Saksbehandler</i>	<i>Deres ref.</i>
15/1380-1	7433/15	614	Erlend Gjelsvik 72 41 95 55	

SØKNAD OM MIDLER TIL FORUNDERSØKELSE AV VERDENSARVSENTER FOR RØROS BERGSTAD OG CIRCUMFERENSEN

Verdensarvrådet for Røros bergstad og Circumferensen sammen med Røros kommune v/verdensarvkoordinator søker med dette om **100 000 kr** til forundersøkelse av verdensarvsenter på Røros.

1. Bakgrunn

Etter vedtak i verdensarvrådet for Røros bergstad og Circumferensen, er det bestemt å utrede Malmplassområdet som lokasjon for et verdensarvsenter. Bak dette vedtaket ligger det en vurdering av føringene i den norske verdensarvpolitikken om at verdensarvsentra bør legges til allerede eksisterende infrastruktur/fagfellesskap.

Ideen om et verdensarvsenter på Røros ble lansert allerede i 2003 i ICOMOS-evalueringa av Røros. ICOMOS-rapporten la dermed grunnlaget for verdensarvsenterutredningene som kom i 2005 og i 2009. Det foreligger med andre ord et godt grunnlagsmateriale som kan bygges videre på.

Etter 2009/2010 har det imidlertid kommet til en rekke nye momenter:

- Verdensarven Røros ble utvidet til Røros bergstad og Circumferensen i 2010
- Nasjonal utredning om verdensarvsentra ble publisert av NIKU på oppdrag av Miljøverndepartementet i 2010.
- Stortingsmelding 35 (2012-2013) «Framtid med Fotfeste» legger opp til etablering av verdensarvsentra på norske verdensarvsteder.
- Rørosmuseum og MiST ble konsolidert 1.1.2014
- Klima- og miljødepartementet har utarbeidet autorisasjonskrav for slike sentra og lagt en hel del føringer for sentrenes virksomhet.
- Grenseoppgangen av eiendommene etter kobberverket er slutført og fredningsvedtaket av eiendommene gjennomført i 2015. Særlig viktig er det at dette er gjennomført for Malmplassområdet.

- Vedtaket om verdensarvsenter er forankret i handlingsprogrammet for Regional plan for Røros bergstad og Circumferensen (2015-2017) – politisk behandlet i fylkesting i Sør-Trøndelag og Hedmark i 2015.
- Etablering av verdensarvsenter på Røros er tatt inn i museumsstrategien for Sør-Trøndelag fylke 2015-2018.

Med andre ord har man sluttført en rekke prosesser som kompliserte arbeidet med verdensarvsenter og samtidig fått forankret arbeidet i de nødvendige politiske dokumentene.

I føringene fra departementet legges det også opp for muligheten til samlokalisering av andre institusjoner. På Røros er det høyaktuelt å samlokalisere et verdensarvsenter med Rørosmuseet. Samtidig jobbes det fra andre hold for plassering av nytt bibliotek, oppretting av Falkberget-senter, og Aajege språk- og kompetansesenter. I forundersøkelsen vil en finne svar på mulighetene for å samkjøre de mange senterprosessene, og også ta opp til vurdering om nasjonalparksenter, forvaltningsknutepunkt m.m. også skal vurderes inn i det videre arbeidet.

1.1. Utredningsbehov i forundersøkelse

1. Innhold, formidling og kompetanse
2. Organisering
3. Samarbeidspartnere
4. Rammene på Malmplassen

2. Innhold, formidling og kompetanse

Klima- og miljødepartementet har gjennom autorisasjonsordninga gitt klare føringer for mye av formidlingsarbeidet. Som et minimumskrav er følgende listet opp:

- Informasjonsansvar for Røros bergstad og Circumferensen
- Senteret skal informere om de andre verdensarvsentrene i Norge, om den norske verdensarven og om verdensarven globalt.
- Sentrene skal informere om UNESCOs konvensjon for vern av verdens kultur- og naturarv og sette sitt sted/område inn i en internasjonal sammenheng.
- Sentrene bør sekundært kunne bidra til formidling og informasjon om øvrige UNESCO-konvensjoner (herunder konvensjonen om vern av undervannsarkeologien, konvensjonen om beskyttelse av kulturminner i væpnet konflikt og konvensjonen om vern av immateriell kulturarv).
- Informasjonen i de fire punktene over forutsettes å være en sentral, integrert del av senterets virksomhet i hele senterets åpningstid.
- Senteret skal bruke gjeldende offisiell merkevare, når denne er utviklet.

Det skal lages utstillinger, temadager, foredrag, turer m.m. Videre skal det tilrettelegges for barn og unge, samt barnefamilier i nærmiljøet. Senteret skal også gi veiledningstilbud til skoleklasser og barnehager.

Foruten de offisielle formidlingskravene, må en i utredninga vurdere formidlingssituasjonen i dag opp mot de fremragende universelle verdiene (OUV) for Røros bergstad og Circumferensen. Hva

er det vi formidler bra, hva formidler vi dårlig, hva formidler vi ikke i hele tatt? Hvordan formidles det på andre lokasjoner i Circumferensen? Hva skal disse formidle i framtida?

I tillegg må det utredes hvorvidt verdensarvkoordinators arbeidsoppgaver skal legges til senteret, og på hvilken måte verdensarvkoordinator skal være en del av senterets stab/virksomhet.

Departementet vil komme med en egen verdensarvutstilling som dekker det overordnede nivået i formidlinga. Denne vil kreve et areal på omlag 70-100 m2.

2.1. Tiltak innhold, formidling og kompetanse

1. *Arrangere en todagers workshop om den totale formidlingssituasjonen ut i fra de føringene som er skissert ovenfor.*
2. *Få gjort en vurdering av kompetansesituasjonen i eksisterende bemanning jmf autorisasjonskravene og resultatene fra workshopen. Videre må en gjøre en vurdering av:*
 - a. *tilgang på interne ressurser for relevant kompetanseheving*
 - b. *behov for eksterne ressurser for relevant kompetanseheving*
3. *Studietur til Alta og Vega.*

3. Organisering

Vedtaket i verdensarvrådet legger til grunn at verdensarvsenteret skal etableres på Malmplassen. I tillegg ser en for seg en eller flere formidlingspunkter i Circumferensen ved etablerte institusjoner (Blokkodden/Nordøsterdalsmuseet m.m.). Hovedarbeidet vil likevel måtte omhandle hvilken relasjon det skal være mellom verdensarvrådet, verdensarvsenteret, Rørosmuseet, verdensarvkoordinator og MiST.

3.1 Tiltak organisering

1. *Få kunnskap fra Alta, Vega og Geiranger.*
2. *Vurdere eierskap, styringsforhold og driftssituasjon til verdensarvsenteret om det legges inn i organisasjonen Rørosmuseet-MiST.*
3. *Vurdere departementets autorisasjonskrav opp mot eierskap og styringsforhold etter punkt 2.*
4. *Vurdere forholdet mellom verdensarvrådet og verdensarvsenteret etter punkt 2 og 3.*
5. *Vurdere arbeidsgiversituasjonen og arbeidsoppgavene til verdensarvkoordinator opp mot etablering av verdensarvsenter etter punkt 2, 3 og 4.*
6. *Vurdere mulighetene for «satellittformidling» med utgangspunkt i verdensarvsenter på Malmplassen.*
7. *Vurdere alternative organisasjonsformer.*

Til dette arbeidet vil vi engasjere ekstern konsulent (NIKU, NIBR, etc).

4. Samarbeidspartnere

Pr i dag pågår en rekke arbeider om ulike senteretableringer på Røros. Det arbeides blant annet med et Johan Falkberget-senter, Aajege språk- og kompetansesenter, og plassering av nytt folkebibliotek.

I forundersøkelsen må en få oversikt over hvor aktørene er i de ulike prosessene og hvorvidt det er mulig/ønskelig å arbeide videre for en samlokalisering.

4.1. Tiltak samarbeidspartnere

- 1. Få oversikt over hvor langt de ulike aktørene har kommet i sine prosjekter.*
- 2. Innkalle til fellesmøte med aktørene og gjøre nødvendige avklaringer*

5. Rammene på Malmplassen - bygningsvolum

Verdensarvrådet har som sagt vedtatt at verdensarvsenteret skal utredes for Malmplassområdet. Dette gir begrensninger på bygningsvolumer. Bygningsvolumet vurderes opp mot hvilke behov verdensarvsenteret har på innholds-/formidlingssida og ikke minst opp mot hvilket arealbehov eventuelle samarbeidspartnere har.

5.1. Tiltak rammene på Malmplassen - bygningsvolum

- 1. Få en tidligavklaring fra alle antikvariske instanser/myndigheter på hva som er mulig/ikke mulig på Malmplassområdet. Aktuelle bygninger en må vurdere er: Smelthytta, Kurantgården, Kokshuset, Kølhuset, Murhytta.*
- 2. Avklare opp mot reguleringsplan for Røros sentrum*
- 3. Avklare opp mot fredningsstatus av Malmplassen*
- 4. Vurdere det samlede arealbehovet med eventuelle samarbeidsparter i hele tatt er mulig på Malmplassen.*

6. Veien videre

Målet er at forundersøkelsen skal avklare rammene så godt at en kan få satt i gang et forprosjekt for senteret i 2016. Forprosjektet vil naturlig nok bli betydelig større enn forundersøkelsen.

7. Budsjett

Hva	Kostnad
Lønn, kontor og adm.oppgaver Verdensarvkoordinator	40 000 kr (egeninnsats)
Lønn, kontor, adm.oppgaver Rørosmuseet	55 000 kr
Ekstern konsulent	25 000 kr
Reise	15 000 kr
Møtekostnader	5000 kr
Totalt	140 000 kr

8. Finansiering

Hva	Kostnad
Egeninnsats verdensarvkoordinator	40 000 kr
Midler fra STFK	100 000 kr

Total	140 000 kr
--------------	-------------------

7. Referanseliste

Marit Myrvoll, «Etablering av sentre for verdensarven», *NIKU Rapport 37*

<http://niku.no/filestore/Publikasjoner/NIKURapport37.pdf>

«Framtid med Fotfeste- kulturminnepolitikken» *Meld. St. 35 (2012-2013)*,

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-35-20122013/id725021/?ch=1>

ICOMOS evalueringsrapport 2003 <https://www.dropbox.com/s/vjd4786ba6hcesz/ICOMOS-rapport%202003.pdf?dl=0>

Museumsstrategien for Sør-Trøndelag fylke 2015-2018

Utredning verdensarvsenter 2005

Utredning verdensarvsenter 2009

Regional plan Røros bergstad og Circumferensen (2011)

Handlingsprogram for regional plan Røros bergstad og Circumferensen (2015-2017)

Med hilsen

Erlend Gjelsvik

(sign)

Verdensarvkoordinator